

Werkprogramma 2023 Gezondheidsraad

Aan: de coördinerend minister voor de Gezondheidsraad,
de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Den Haag, 20 september 2022

Gezondheidsraad

inhoud

01 Inleiding	4	04 Voeding	14
02 Zorg	7	4.1 Gezonde voeding: eerste duizend dagen	15
2.1 Onderzoek met menselijke embryo's voorbij de 14-dagen grens	8	4.2 Verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten	15
2.2 Hersenletsel als gevolg van sport	8	4.3 Adviseren over richtlijnen goede voeding	15
2.3 Fibromyalgie	8	4.4 Adviseren over normen voor gezonde voeding	15
2.4 Adviseren over rijgeschiktheid	9	05 Leefomgeving	17
2.5 Signaleren en adviseren op het snijvlak van ethiek en gezondheid	9	5.1 Risico's van orale blootstelling aan asbest	18
2.6 Signaleren en evalueren van ontwikkelingen in de cure	9	5.2 Gebruik desinfectantia - vervolgadvisie	18
03 Preventie en screening	10	5.3 Signaleren van ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en omgeving	18
3.1 Screening op gehoorschade	11	06 Arbeidsomstandigheden	19
3.2 Nevenbevindingen bij bevolkingsonderzoek	11	6.1 Wetenschappelijk beoordelingskader biologische grenswaarden	20
3.3 Adviseren over vaccinaties, inclusief vaccinatie tegen COVID-19	11	6.2 Risicokader beroepsgerelateerde asbestslachtoffers	20
3.4 Adviseren over screening voor, tijdens en na de zwangerschap	12	6.3 Adviseren over vaccinaties van werknemers	20
3.5 Adviseren over bevolkingsonderzoeken	12	6.4 Adviseren over gezondheidkundige advieswaarden voor stoffen op de werkplek	21
3.6 Adviseren over vergunningaanvragen voor bevolkingsonderzoek	12	6.5 Adviseren over classificatie van stoffen als kankerverwekkend en mutageen of reproductietoxisch	21
3.7 Signaleren en prioriteren van ontwikkelingen in bevolkingsonderzoek	13		

6.6	Internationale afstemming en samenwerking in de stofadvisering	21
6.7	Signaleren van ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en arbeidsomstandigheden	22

01 inleiding

Dit werkprogramma beschrijft de adviesonderwerpen waar de Gezondheidsraad in 2023 volgens plan aan werkt of mee begint. In principe kunnen alle bewindspersonen en het parlement om advies vragen, de vaste opdrachtgevers zijn de bewindspersonen van VWS, SZW, IenW en LNV. In overleg met de departementen kunnen prioriteiten tijdens de programmaperiode nog veranderen. Ook is het mogelijk dat zich tussentijds urgente kwesties aandienen. Op de website van de Gezondheidsraad zal steeds de actuele stand van zaken worden weergegeven, met informatie over de voorgenomen oplevertermijn van adviezen. Op www.gezondheidsraad.nl staat ook informatie over de taak en werkwijze van de Gezondheidsraad, de wijze waarop de raad georganiseerd is en de manier waarop vorm wordt gegeven aan samenwerking in binnen- en buitenland.

Domein	Onderwerp	Opdrachtgever**	Type advisering
Zorg	2.1 Onderzoek met embryo's voorbij de 14 dagengrens	VWS	Actueel onderwerp
	2.2 Hersenletsel als gevolg van sport	VWS	
	2.3 Fibromyalgie	VWS	
	2.4 Adviseren over rijgeschiktheid	IenW	Vaste activiteit
	2.5 Signaleren en adviseren op het snijvlak van ethiek en gezondheid	VWS	Signaleren
	2.6 Signaleren en evalueren van ontwikkelingen in de cure	Ongevraagd	
Preventie en screening	3.1 Screening op gehoorschade	VWS	Actueel onderwerp
	3.2 Nevenbevindingen bij bevolkingsonderzoek	Ongevraagd	
	3.3 Adviseren over vaccinaties, inclusief vaccinatie tegen COVID-19	VWS	Vaste activiteit
	3.4 Adviseren over screening voor, tijdens en na de zwangerschap	VWS	
	3.5 Adviseren over bevolkingsonderzoeken	VWS	
	3.6 Adviseren over vergunningaanvragen voor bevolkingsonderzoek	VWS	
	3.7 Signaleren en prioriteren van ontwikkelingen in bevolkingsonderzoek	VWS	
Voeding	4.1 Gezonde voeding: eerste duizend dagen en richtlijnen*	VWS/LNV	Actueel onderwerp
	4.2 Verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten*	LNV	
	4.3 Adviseren over richtlijnen goede voeding	VWS/LNV	Vaste activiteit
	4.4 Adviseren over normen voor gezonde voeding	VWS/LNV	
Leefomgeving	5.1 Risico's van orale blootstelling aan asbest*	IenW	Actueel onderwerp
	5.2 Gebruik desinfectantia – vervolgadvisies*	Ongevraagd	
	5.3 Signaleren van ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en omgeving	IenW	Signaleren

Domein	Onderwerp	Opdracht-gever**	Type advisering
Arbeids-omstandigheden	6.1 Wetenschappelijk beoordelingskader biologische grenswaarden*	SZW	Actueel onderwerp
	6.2 Risicokader beroepsgerelateerde asbestslachtoffers*	SZW	
	6.3 Adviseren over vaccinaties van werknemers	SZW	Vaste activiteit
	6.4 Adviseren over gezondheidskundige advieswaarden voor stoffen op de werkplek	SZW	
	6.5 Adviseren over classificatie van stoffen als kankerverwekkend en mutageen of reproductietoxisch	SZW	
	6.6 Internationale afstemming en samenwerking in de stofadvisering	SZW	Actueel onderwerp
	6.7 Signaleren van ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en arbeidsomstandigheden	SZW	Signaleren

* Loopt door uit het Werkprogramma 2022

** Indien een onderwerp ook voor andere departementen relevant is worden deze ook door de Gezondheidsraad betrokken

02 zorg

De kwaliteit, veiligheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van diagnostische en therapeutische verrichtingen vormen een vast onderdeel van het werk van de Gezondheidsraad. Daarbij worden ook de ethische, juridische en maatschappelijke implicaties van wetenschappelijke kwesties en ontwikkelingen in de beschouwingen betrokken.

2.1 Onderzoek met menselijke embryo's voorbij de 14-dagen grens

In Nederland is onderzoek met embryo's mogelijk onder strikte voorwaarden. Zo is alleen onderzoek met restembryo's toegestaan, moet het onderzoek bijdragen aan de medische wetenschap en mogen embryo's alleen gebruikt worden als het onderzoeksdoel niet op een andere manier bereikt kan worden. Een andere voorwaarde is dat wetenschappers embryo's niet langer dan 14 dagen mogen laten ontwikkelen buiten het lichaam. Bij de evaluatie van de Embryowet kwam de vraag naar voren of het wenselijk is om deze termijn op te schuiven naar bijvoorbeeld 28 dagen. De minister van VWS heeft deze vraag nu bij de Gezondheidsraad neergelegd. Hij wil daarbij ook weten op welke manier invulling gegeven kan worden aan een ontwikkelingsgrens voor kunstmatige embryo's (zogenoemde embryo-achtige structuren).

2.2 Hersenletsel als gevolg van sport

Ruim een miljoen Nederlanders voetballen en raken in dat spel regelmatig met hun hoofd de bal. Ook bij andere sporten komt contact met het hoofd

voor, zoals boksen en rugby. De Hersenstichting adviseert bij (jonge) kinderen iedere klap tegen het hoofd zo mogelijk te vermijden. Op verzoek van de minister van VWS brengt de Gezondheidsraad in kaart wat er wetenschappelijk bekend is over de relatie tussen ernstig hersenletsel en sport, zowel bij kinderen als bij volwassenen. Ook adviseert de raad samen met de NLsportraad over de handelingsperspectieven die individuele sporters, het begeleidende kader en de bestuurders hebben.

2.3 Fibromyalgie

Over fibromyalgie bestaat veel onduidelijkheid; patiënten hebben last van klachten als pijn, stijfheid en vermoeidheid. Het ontstaan ervan is nog onvoldoende begrepen. Ook bestaat er onduidelijkheid over de effectiviteit van verschillende behandelingen. De Gezondheidsraad gaat daarom op verzoek van de minister van VWS de stand van wetenschap in kaart brengen omtrent fibromyalgie: wat is er bekend over de oorzaak, (criteria voor) diagnosestelling, prevalentie, beloop, preventiemogelijkheden en behandeling? De invloed op de patiënt en op diens omgeving en maatschappelijke participatie zal in het onderzoek worden meegenomen, evenals de organisatie van behandeling en begeleiding van patiënten in Nederland. Bij dit adviestraject zullen patiënten en ervaringsdeskundigen worden betrokken. Deze adviesaanvraag van de minister van VWS is het resultaat van het burgerinitiatief Erken Fibromyalgie dat in de Tweede Kamer aan de orde is geweest. Dit burgerinitiatief zet zich in voor meer maatschappelijke en politieke bewustwording van fibromyalgie.

2.4 Adviseren over rijgeschiktheid

Op verzoek van de minister van IenW brengt de Gezondheidsraad periodiek advies uit over ontwikkelingen op het gebied van medische eisen voor rijgeschiktheid. De vaste Commissie Rijgeschiktheid betreft hierbij niet alleen de Nederlandse regelgeving, maar ook die op Europees niveau. Als een advies daartoe aanleiding geeft, wordt vervolgens de Regeling Eisen Geschiktheid 2000 aangepast.

2.5 Signaleren en adviseren op het snijvlak van ethiek en gezondheid

Binnen de gezondheidszorg kunnen zich tal van ethische dilemma's voordoen. Belangrijke nieuwe en/of actuele ethische vraagstukken op het gebied van gezondheidszorg en biomedisch onderzoek krijgen aandacht in signalementen. Voor deze activiteit werkt de Gezondheidsraad onder meer samen met de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) in het Centrum voor Ethiek en Gezondheid (CEG). Elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en expertise dragen de raden bij aan de taakuitvoering van het CEG. Het CEG heeft zijn eigen werkprogramma.

Daarnaast adviseert de vaste Commissie Ethiek en recht gevraagd en ongevraagd op het gebied van de medische ethiek en het (gezondheids) recht. Deze commissie zal zich in 2023 mogelijk buigen over ethische en juridische aspecten rond de verstrekking van persoonlijke beschermingsmiddelen tegen COVID-19 aan kwetsbare groepen voor wie vaccinatie

onvoldoende bescherming biedt. Het betreft bijvoorbeeld bepaalde groepen thuiswonende ouderen en mensen met een beperking of chronische ziekte. Oogmerk is dat ook deze groepen zo veel mogelijk kunnen blijven meedoen in de samenleving.

2.6 Signaleren en evalueren van ontwikkelingen in de cure

Nieuwe ontwikkelingen in de zorg vragen onverminderd aandacht. Welke nieuwe technologieën bieden kansen voor gezondheidswinst? Hoe kan effectiever, doelmatiger of veiliger worden gewerkt? Welke (kostbare) nieuwe geneesmiddelen worden ontwikkeld, welke hulpmiddelen komen beschikbaar? De Gezondheidsraad zal voor beleidsmakers en veldpartijen enkele lezingen wijden aan ontwikkelingen op dit gebied.

03 preventie en screening

Voorkomen is beter dan genezen, luidt het spreekwoord. Op het terrein van preventie heeft de Gezondheidsraad een omvangrijk takenpakket, vooral waar het gaat om vaccinaties en bevolkingsonderzoek.

3.1 Screening op gehoorschade

Uit verschillende studies komen signalen over gehoorproblemen bij jongeren. Beginnend gehoorverlies wordt door jongeren zelf vaak niet opgemerkt, maar is onomkeerbaar en kan leiden tot gedragsproblemen en slechtere prestaties op school. Nu worden kinderen bij hun geboorte en als ze 4 tot 6 jaar oud zijn gescreend op hun gehoor. De minister van VWS vraagt zich af of het wenselijk is om deze screening uit te breiden. De Gezondheidsraad zal hierover adviseren en daarbij ingaan op de vraag hoe de gehoorscreening over de gehele jeugdperiode geoptimaliseerd kan worden.

3.2 Nevenbevindingen bij bevolkingsonderzoek

Bij (programmatische) screening en *health checks* kan het gebruik van beeldvormende technieken en DNA-onderzoek bevindingen aan het licht brengen waarop de screening niet primair was gericht. Deze niet beoogde bevindingen – nevenbevindingen –, kunnen in de praktijk tot lastige beslissingssituaties leiden, waarbij zowel het ‘recht op weten’ als het ‘recht op niet-weten’ van de deelnemers in het geding kan zijn. In een ongevraagd advies wil de raad voor het beoordelen van programmatische screening en vergunningplichtige *health checks* uitgangspunten

formuleren voor het omgaan met nevenbevindingen bij deze vormen van (preventief) medisch onderzoek.

3.3 Adviseren over vaccinaties, inclusief vaccinatie tegen COVID-19

De staatssecretaris van VWS heeft, op basis van door de Gezondheidsraad ontwikkelde criteria voor prioritering, een werkagenda voor 2021 tot 2023 vastgesteld. De vaste Commissie Vaccinaties zal in 2023 onder meer werken aan een advies over vaccinatie tegen pneumokokken. Ook neemt de commissie haar beoordelingskader onder de loep. Voor inhoudelijke analyses stemt de Gezondheidsraad zijn werkzaamheden zoveel mogelijk af met het RIVM. Verder werkt de raad bij de advisering over vaccinaties samen met het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen en Zorginstituut Nederland.

De Gezondheidsraad heeft tijdens de COVID-19-pandemie een groot aantal (spoed)adviezen over vaccinatie tegen COVID-19 gepubliceerd. De advisering over revaccinatie gebeurt inmiddels door het RIVM op basis van een toetsingskader dat de Gezondheidsraad heeft opgesteld. In 2023 zal de Gezondheidsraad adviseren over andere COVID-19 gerelateerde vraagstukken, zoals het structureel opnemen van vaccinatie tegen COVID-19 in het vaccinatieprogramma, het ontstaan van virusmutanten en van resistentie van het virus tegen vaccins, en de inzet van nieuwe vaccins.

3.4 Adviseren over screening voor, tijdens en na de zwangerschap

Screening in de vroegste fase van het leven is een veld met een grote dynamiek. De vaste Commissie Screening rondom zwangerschap en geboorte zal in 2023 werken aan een advies over een overheidsaanbod van preconceptionele screening op dragerschap van bepaalde erfelijke aandoeningen. Preconceptie-dragerschapsonderzoek wordt momenteel alleen aangeboden aan, en vergoed vanuit de basisverzekering voor, hoogrisicogroepen. Onlangs is onderzoek gedaan naar de ethische aspecten van en het maatschappelijk draagvlak voor preconceptionele screening op dragerschap. Daarom vraagt de minister van VWS nu of een overheidsaanbod van een dergelijke screening wenselijk is en zo ja in welke vorm en onder welke voorwaarden deze zou moeten plaatsvinden. Verder werkt de commissie in 2023 aan een advies over het bloedonderzoek bij zwangere vrouwen in het eerste trimester (PSIE), dat beoogt gezondheidsschade bij het kind en/of de moeder te voorkomen. Op dit moment richt de PSIE zich op hepatitis B, syfilis, hiv en bloedgroepantistoffen. De vraag is of foetale en neonatale allo-immuuntrombocytopenie (FNAIT, een aandoening waarbij bloedplaatjes van het kind worden afgebroken) moet worden toegevoegd aan de PSIE. Een tweede vraag is of het vervolgonderzoek na de PSIE voor Rhesus c-negatieve vrouwen zich zou moeten beperken tot vrouwen die al een kind hebben gehad. Er zijn namelijk aanwijzingen dat vervolg-

onderzoek bij alle Rhesus c-negatieve zwangeren weinig meerwaarde heeft.

3.5 Adviseren over bevolkingsonderzoeken

De Gezondheidsraad adviseert over het al dan niet invoeren van landelijk bevolkingsonderzoek aan de hand van de criteria van Wilson en Jungner en de aanvullende criteria voor verantwoorde screening van de WHO. De Gezondheidsraad heeft ook een taak bij de evaluatie van lopende bevolkingsonderzoeken. Op verzoek van de minister van VWS zal de vaste Commissie Bevolkingsonderzoek in 2023 advies uitbrengen over mogelijkheden om het landelijk bevolkingsonderzoek naar borstkanker verder te verbeteren.

3.6 Adviseren over vergunningaanvragen voor bevolkingsonderzoek

Bepaalde, in de Wet op het bevolkingsonderzoek (WBO) omschreven categorieën van bevolkingsonderzoek mogen niet worden verricht zonder een hiertoe door de minister van VWS verleende vergunning. Krachtens de WBO laat de minister zich daarover eerst adviseren door de Gezondheidsraad. De vaste Commissie Bevolkingsonderzoek toetst daarvoor de vergunningaanvraag aan de criteria die in de WBO zijn neergelegd.

3.7 Signaleren en prioriteren van ontwikkelingen in bevolkingsonderzoek

Vroege opsporing van aandoeningen en onderzoek naar risicofactoren krijgen veel aandacht. De wetenschappelijke ontwikkelingen gaan snel en strekken van voor de zwangerschap tot alle leeftijdsgroepen daarna. Dit kan gaan om nieuwe mogelijkheden voor screening, of om innovaties binnen bestaande screeningsprogramma's. Het is in het belang van de volksgezondheid om tijdig op ontwikkelingen in te spelen. Met het oog daarop verkent de Gezondheidsraad in afstemming met VWS en ketenpartners Centrum voor Bevolkingsonderzoek van het RIVM en ZonMw de ontwikkelingen en stelt criteria voor de prioritering van adviesthema's. De vaste Commissie Bevolkingsonderzoek en de vaste Commissie Screening rond zwangerschap en geboorte zijn hierbij betrokken.

04 voeding

De Richtlijnen goede voeding 2015 van de Gezondheidsraad gelden voor de algemene bevolking. In de programmaperiode werkt de vaste Commissie Voeding aan een update van deze richtlijnen.

Verder adviseert de raad over voedingsaanbevelingen voor vrouwen die borstvoeding geven en voor nul- tot tweejarigen, over eiwittransitie en over voedingsnormen in de volle breedte.

4.1 Gezonde voeding: eerste duizend dagen

Al vanaf de conceptie zijn er aangrijpingspunten om de gezondheid van het latere kind te bevorderen. Eén factor daarbij is gezonde voeding. Steeds duidelijker wordt dat de eerste duizend dagen in het leven, gerekend vanaf de conceptie, van bijzonder belang zijn. Tijdens de zwangerschap en de borstvoeding is het kind afhankelijk van wat de moeder tot zich neemt. Ook als het kind zelfstandig eet, blijft een gezond eetpatroon belangrijk voor de gezonde ontwikkeling van het kind. De Gezondheidsraad adviseert daarom over gezonde voeding tijdens de eerste 1000 dagen. In vervolg op het reeds verschenen advies met voedingsaanbevelingen voor zwangere vrouwen, zal de raad de bestaande voedingsaanbevelingen voor vrouwen die borstvoeding geven beoordelen en de bestaande voedingsaanbevelingen voor nul- tot tweejarigen.

4.2 Verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitten

Voor een gezonde en duurzame voeding is een verschuiving van dierlijke naar plantaardige eiwitbronnen nodig: de 'eiwittransitie'. Wat betekent deze verschuiving voor het voedingspatroon en de gezondheid van de Nederlander? De raad zal hierover adviseren en daarbij ingaan op verschillende aspecten, onder andere eiwitkwaliteit, mogelijke tekorten aan voedingsstoffen bij risicogroepen en consumentenvoorkeuren. De raad baseert zich hierbij op de nationale en internationale wetenschappelijke literatuur.

4.3 Adviseren over richtlijnen goede voeding

De Gezondheidsraad adviseert periodiek over de richtlijnen voor een gezond voedingspatroon voor de algemene bevolking. De vaste Commissie Voeding continueert in 2023 haar werkzaamheden aan een update van de Richtlijnen goede voeding. De laatste versie verscheen in 2015. In de geactualiseerde versie zal de commissie ook aandacht besteden aan de duurzaamheid van voedingsmiddelen en aan factoren die van invloed zijn op het koop- en eetgedrag van mensen.

4.4 Adviseren over normen voor gezonde voeding

De Gezondheidsraad gaat periodiek na of de voedingsnormen voor energie en voedingsstoffen aanpassing behoeven, dan wel of nieuwe normen moeten worden geformuleerd. De raad maakt hierbij vooral gebruik van de reeks rapporten van de *European Food Safety Authority*

(EFSA) die vanaf 2010 beschikbaar zijn gekomen. Adviezen over voedingsnormen voor vitamines en mineralen voor volwassenen en voor zwangere vrouwen zijn reeds verschenen, evenals de voedingsnormen voor eiwitten en energie voor alle groepen. Er volgen nog adviezen over andere groepen en andere voedingsstoffen.

05 leefomgeving

Een schone, veilige en duurzame leefomgeving is van groot belang voor de volksgezondheid. Hoe gezondheid kan worden meegewogen in het omgevingsbeleid is daarbij steeds aan de orde. Op dit gebied kent de Gezondheidsraad een lange traditie van advisering. Signalering van kansen en bedreigingen ziet de raad als een permanente taak.

5.1 Risico's van orale blootstelling aan asbest

Asbest is een kankerverwekkende stof. Mensen kunnen er ziek van worden als ze asbestvezels in de lucht inademen. Er zijn echter nog maar weinig data over de effecten van het inslikken van asbest en de data die er zijn geven geen eenduidig beeld. Asbest kan in zeer lage concentraties in drinkwater terechtkomen doordat een deel van het drinkwaterleidingnet bestaat uit asbestcementbuizen. De staatssecretaris van IenW vraagt de Gezondheidsraad om advies over het risico van blootstelling aan asbest als gevolg van orale blootstelling, bijvoorbeeld via drinkwater. Ook vraagt de staatssecretaris om de verschillende onderzoeken over het jaarlijkse aantal asbestslachtoffers in Nederland als gevolg van blootstelling in het verleden te duiden. De onderzoeksresultaten lopen namelijk uiteen.

5.2 Gebruik desinfectantia - vervolgadvis

Door de COVID-19-pandemie is het gebruik van desinfectantia in de publieke ruimte sterk toegenomen. Enkele jaren terug heeft de Gezondheidsraad gepleit voor een zorgvuldig gebruik van deze antimicrobiële middelen, vooral in verband met het ontstaan van

resistentie tegen deze middelen en tegen antibiotica. De raad werkt in 2023 aan een ongevraagd vervolgadvis. Hierin zal de raad ingaan op de vraag of andere afwegingen moeten worden gemaakt ten tijde van een pandemie, op de voor- en nadelen van de inzet van desinfectantia in de publieke ruimte tijdens een pandemie en op het risico dat resistentie ontstaat tegen tijdens de pandemie veel gebruikte middelen op basis van alcoholen. Daarbij zal de raad nader toelichten wat hij onder 'resistentie tegen desinfectantia' verstaat, omdat het bedrijfsleven op dat punt behoefte heeft aan meer duidelijkheid.

5.3 Signaleren van ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en omgeving

Waar het gaat om de invloed van de leefomgeving op de gezondheid houdt de vaste Commissie Signalering gezondheid en milieu de vinger aan de pols en agendeert zij prioritaire thema's. Daarbij wordt ook het netwerk van de raad geconsulteerd. Bij de gesignaleerde onderwerpen wordt onder meer beoordeeld hoe sterk de wetenschappelijke aanwijzingen zijn voor effecten op de gezondheid en welke handelingsperspectieven voor gezondheidswinst er zijn. In 2023 werkt de raad aan een signalerend advies over de wenselijkheid van een monitoringsprogramma om de blootstelling te meten van de algemene bevolking aan milieufactoren uit lucht, voedsel, drinkwater en huidcontact.

06 arbeids- omstandigheden

Een structurele taak van de Gezondheidsraad is bij te dragen aan gezonde arbeidsomstandigheden voor werknemers. Advisering over bescherming tegen schadelijke stoffen maakt daar een belangrijk deel van uit. Internationale afstemming en samenwerking hebben daarbij een prominente plaats op de agenda. Ook het vaccineren van werknemers tegen infectieziekten krijgt aandacht.

6.1 Wetenschappelijk beoordelingskader biologische grenswaarden

Biomonitoring en biologische grenswaarden spelen in Europees verband in toenemende mate een rol in relatie tot blootstelling van werknemers aan gevaarlijke stoffen en gezonde arbeidsomstandigheden.

Bij biomonitoring wordt gemeten of een bepaalde stof aanwezig is in het lichaam van een werknemer en in welke concentratie. Nieuwe technologieën voor biomonitoring hebben het afgelopen decennium een vlucht genomen. Dit roept de vraag op of biologische monitoring als indicator voor de blootstelling een toegevoegde waarde heeft ten opzichte van de al bestaande luchtgrenswaarden. De minister van SZW vraagt de Gezondheidsraad om een wetenschappelijk beoordelingskader te ontwikkelen over wanneer biologische grenswaarden van toegevoegde waarde zijn in de bescherming van de gezondheid van de werkende, en om dit kader toe te passen bij een aantal stoffen waarvoor reeds biologische grenswaarden zijn afgeleid.

6.2 Risicokader beroepsgerelateerde asbestslachtoffers

In 1999 heeft de Gezondheidsraad geadviseerd over een risicomatrix om vast te kunnen stellen of en in welke mate (ex)werknemers met de ziekte asbestose in het verleden beroepsmatig hebben blootgestaan aan asbest. De risicomatrix is een onderdeel van een protocol dat het Instituut Asbestslachtoffers gebruikt om na te gaan of deze (ex)werknemers in aanmerking komen voor de regeling Tegemoetkoming Asbestslachtoffers (TAS-regeling). Daarnaast gebruikt het instituut sinds een aantal jaren de zogenaamde asbestkaart om de historische blootstelling te kunnen schatten voor alle ziekten die aan asbestblootstelling zijn gerelateerd. Op verzoek van de minister van SZW zal de Gezondheidsraad nagaan in hoeverre het gebruik van de asbestkaart is te prefereren boven het gebruik van de risicomatrix voor inschatting van historische blootstelling aan asbest.

6.3 Adviseren over vaccinaties van werknemers

Op verzoek van de minister van SZW betreft de Gezondheidsraad bij de advisering over vaccinaties (zie onderwerp 3.5) ook het perspectief van de werknemer. De vaste Subcommissie Vaccinatie werknemers doet dit aan de hand van een beoordelingskader waarmee werkgevers kunnen nagaan wanneer vaccinatie van werknemers is aan te raden ter bescherming van die werknemers zelf of van derden. De volgende adviesonderwerpen staan als eerste op de rol: een update van het eerdere advies over vaccinatie van werknemers tegen kinkhoest, vaccinatie tegen

tekenencefalitis-virus, vaccinatie tegen het humaan papillomavirus. Mochten zich tussentijds ontwikkelingen voordoen over het coronavirus SARS-CoV-2 (COVID-19) in relatie tot blootstelling van werknemers, dan zal in overleg met SZW een andere prioriteit worden gegeven.

6.4 Adviseren over gezondheidkundige advieswaarden voor stoffen op de werkplek

De vaste Commissie Gezondheid en beroepsmatige blootstelling aan stoffen (GBBS) voert op grond van beschikbare wetenschappelijke kennis toxicologische evaluaties uit van stoffen die op de werkplek worden gebruikt. Het doel van deze evaluaties is een aanbeveling te doen voor een gezondheidkundige advieswaarde, die de minister van SZW gebruikt als basis voor het vaststellen van een wettelijke grenswaarde op de werkplek. Tijdens de programmaperiode werkt de raad aan advisering over respirabele kristallijne silica, koolmonoxide, (hard)houtstof, minerale oliën, rubberstof en rubberdamp en inhaleerbaar en respirabel stof en ultrafijnstof.

6.5 Adviseren over classificatie van stoffen als kanker- verwekkend en mutageen of reproductietoxisch

De vaste Commissie GBBS kent twee subcommissies: de vaste Subcommissie Classificatie carcinogene stoffen en de vaste Subcommissie Classificatie reproductietoxische stoffen. Deze subcommissies beoordelen de specifieke toxische eigenschappen van stoffen die op de werkplek

worden gebruikt: kankerverwekkend, mutageen in geslachtscellen of reproductietoxisch (in staat de vruchtbaarheid aan te tasten of schade bij het nageslacht te veroorzaken). Op basis van de beschikbare wetenschappelijke kennis doen de commissies een voorstel tot indeling in gevaarscategorieën die zijn afgeleid van het Europese classificatiesysteem (Regulation (EC) No. 1272/2008). Tijdens de programmaperiode werken de subcommissies aan advisering over pyridine en styreen (kankerverwekkendheid en mutageniteit) en over molybdeen en molybdeenverbindingen, p-nonylfenol en tricresylfosfaat (reproductietoxiciteit).

6.6 Internationale afstemming en samenwerking in de stofadvisering

Voor de beoordeling van stoffen werkt de Gezondheidsraad waar mogelijk samen met de Noord-Europese *Nordic Expert Group* (NEG), het Amerikaanse *National Institute of Occupational Safety and Health* (NIOSH) of het *Agence National de Sécurité Sanitaire, de l'Alimentation, de l'Environnement et du Travail* (ANSES). Verder houdt de raad contact met de *Ausschuss für Gefahrstoffe* (AGS) van de *Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin* en de *Senatskommission zur Prüfung gesundheitsschädlicher Arbeitsstoffe van de Deutsche Forschungsgemeinschaft* (DFG). Daarnaast becommentarieert de Gezondheidsraad conceptadviezen die door het *Risk Assessment Committee* (RAC) van de *European Chemicals Agency* (ECHA) in het kader van de

REACH-regelgeving worden voorgelegd aan derden en waarover de raad eerder advies heeft uitgebracht. De Gezondheidsraad streeft naar een binnen Europa uniforme aanpak voor het afleiden van gezondheidskundige advieswaarden.

6.7 Signaleren van ontwikkelingen op het gebied van gezondheid en arbeidsomstandigheden

Naast risico's van blootstelling aan stoffen op de werkplek zijn er andere arbeidsomstandigheden die de gezondheid van werknemers kunnen schaden. De Gezondheidsraad volgt de stand van wetenschap op dit gebied. Indien er onderwerpen spelen die onder de aandacht gebracht moeten worden van regering en parlement, brengt hij gevraagd of op eigen initiatief daarover signalementen uit.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement 'voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek' (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

U kunt dit document downloaden van www.gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:
Gezondheidsraad. Werkprogramma 2023 Gezondheidsraad.
Den Haag: Gezondheidsraad 2022.

Auteursrecht voorbehouden

